

Javaslat Gróf Széchenyi Sándor munkásságának

Tolna Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Gróf Széchenyi Sándor
1837 - 1913

Készítették:

Szabó J. Csabáné

Jaksa János

Nagydorog, 2020. március

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás)

neve: Szabó J. Csabáné és Jaksa János

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy

adatai: Név: Jaksa János

Levelezési cím: 7044 Nagydorog, Damjanich

u. 19. Telefonszám: 06 30-4455322, 75-332-

322

E-mail cím: jaksaj@enternet.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Gróf Széchényi Sándor munkássága

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
- ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
- természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének

helye: 7044 Nagydorog

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A család Nógrád megyéből származik, s nevét valószínűleg Szécsény mezővárosról kapta. A XVIII. sz. végén és a XIX. sz. első felében volt a Széchényiek fénykora. Hatalmas vagyon urai voltak. A minket érintő családi ág megalapítója, Széchényi Lajos 1781-ben született, Széchényi Ferenc és Festetics Júlia legidősebb gyermekeként. Széchényi Lajos a bécsi kamaránál viselt tisztséget, és 1824-ben anyai örökségként jutott a Tolnai megyei, nagydorogi uradalomhoz (8820 Kh), amely 50 év múlva unokájának, Széchényi Sándornak az életútját jelentősen befolyásolta, meghatározta.

Széchényi Lajos hosszú életű volt. János fia már 53 éves volt, amikor átvette az örökségét.

Széchényi Sándor 1837. október 27-én született Bécsben. Életének első két évét itt töltötte, majd a család Szentkeresztre költözött. Egy franciskánus barát segítségével itt kezdte el tanulni a betűvetés tudományát. Életének újabb állomása Pereszteg, ahol a család a nagypapa haláláig lakott. Időközben Sándor képzését házitanító vette át, akinek segítségével elsajátította az algimnázium osztályainak anyagát. Tudásáról Sopronban letett vizsgákkal tett

tanúbizonytságot. Nevelónók is éltek a Széchényi házban. Előbb egy francia, majd egy német kisasszony csiszolta a gyerekek tudását. A nagypapa halála után a család újra költözni kényszerült. A soproni megtelepedés új fejezetet nyitott Sándor életében is, ekkor már a főgimnázium osztályait végezte, ami komolyabb tanulást igényelt. A műveltség megszerzésében az iskolán kívül a nagymamának volt még fontos szerepe, aki ekkor Bécsben élt, s unokáját minden évben 8-10 napra magához vette, múzeumokba és a Burg színházba vitte, ahol páholya volt, művészetekről beszélgetett vele.

Széchényi Sándor 1857-ben tette le az érettségi vizsgát. Pályaválasztás előtt állt. A döntés apja kezében volt, aki végül is a legegyszerűbb megoldást választotta. Péltre, a Zichy birtokra küldte fiát, hogy gazdálkodni tanuljon. Sándor azon kívánságát, hogy külügyi pályára léphessen, azzal utasította vissza, hogy az sok költséggel jár. A valóságban azonban Széchényi Jánosnak nemcsak a pénze, de a társadalmi kapcsolatai is hiányoztak ahhoz, hogy Sándort a diplomata pályára segítse. Származása és örökölt vagyona ugyan feljogosították a császári kamarási cím viselésére, ami formailag az udvarképeség jele, de tényleges befolyással, kapcsolatokkal nem rendelkezett. Sándor pályaválasztása idején felmerült az a lehetőség is, hogy Pesten vagy Pozsonyban jogot tanuljon, amivel hivatalnoki karriert építhetett volna. Apja az ötlet elutasításakor azzal érvelt, hogy "magyar ember az abszolút kormány alatt nem szolgálhat", azonban a stúdium elmaradásának valószínűbb oka a pénzhiány lehetett. 1859-ben Széchényi Sándor így Alsó-Pélre, a Zichy családhoz utazott, akikkel a rokonai kapcsolatok időközben tovább bővültek, nővére, Ernesztina házassága révén, aki előző évben ifj. Zichy Lászlóhoz ment férjhez. Hamarosan kiderült, hogy Sándor Péltre való küldése hibás, elhamarkodott lépés volt. 1859 nyarán id. Zichy László csődbe jutott, s az is világossá vált, hogy felvett hitelek fedezésére még az apjától örökölt tekintélyes vagyon sem elegendő. A Zichyek csődje miatt természetesen Sándor gyakorlati képzésből sem lett semmi, visszatért szüleikhez Sopronba. A politikai területén bekövetkezett változások azonban rövidesen új irányt adtak életútjának. Ismét Tolnába küldték, ahol előbb tiszteletbeli aljegyzővé, majd pedig a Dunaföldvári Járás tiszteletbeli szolgabírójává választották meg.

Társasági életet élt Dalmandon, báró Döry Lajos vadásztanyáján, s mindenekelőtt Nagydorogon, ahol mindig nagy volt a vendégjárás sógorának és nővéreinek a házában. Szekszárdon is többször megfordult, bálókra járt, s itt találkozott először Döry Mihály leányával, Nathalieval, akibe rövidesen beleszeretett. "Nyílt, oly természetes, minden affectálást nélkülöző észjárása és őszintesége" vonzotta. Az idő igazolta, hogy Sándor választása helyes volt. Nemcsak azért, mert majdnem 50 évet élnek le majd együtt, hanem azért is, mert a közéleti és magánéleti változások szerencsés találkozása folytán, a családalapítás gyökeres fordulatot eredményezett Sándor karrierjében is. Mire az első gyermek, Bertalan megszületett, Deák Ferencnek köszönhetően megkötötték a kiegyezést, ami lehetővé tette Sándor számára a közéleti pálya folytatását. A nagydorogi kastély új lakója Széchényi Sándor és családja lett. A nagydorogi birtok családi hitbizománynak számított, ami a legidősebb fiút, Lászlót illette volna meg. Az 1871-es birtokosztás során László azonban lemondott Nagydorogról öccse, György javára, aki ezt a birtokjogot rögtön tovább adta Sándornak. Az egyezsége hajlandó testvérrel szemben így ismerték el, hogy a három

fiútestvér közül egyedül ő felel meg a főrangú családok tagjaival szemben támasztott társadalmi elvárásoknak, s gyermekei révén ő lesz az, aki a család nevét, "*jó hírét a hazában fenntartani fogja*".

Széchenyi Sándor a nagydorogi birtokát átvéve nem volt könnyű helyzetben. A gazdálkodáshoz nem értett, mégis maga próbálta irányítani. A birtok jövedelme messze elmaradt az elvárható szinttől. Amikor Sándor Nagydorogra érkezett, s tájékozódni kívánt a birtok ügyeiről, nem lelte meg a számadási könyveket - megették az egerek.

Eldőlt, hogy életét a közéleti tevékenységnek szenteli. Nagydorogi megtelepedésének e tekintetben meghatározó szerepe volt, hiszen a birtokot átvéve automatikusan a Tolna megyei törvényhatóság tagjává vált. 1884-ben főispán lett. Tíz éves főispán jubileuma alkalmából nevezték ki valóságos belső titkos tanácsossá, megkapta a Vaskorona rendet és a Ferenc József rend nagykeresztjét. 1898-ban az Országos Központi Hitelszövetkezet szervezésekor ennek elnöke lett, s alapításától kezdve ugyancsak elnöke volt a Tolna megyei Takarékos és Hitelbanknak. Széchenyi Sándort szépen ívelő karrierje megállapodott emberré tette. Megnövekedett tekintélyéhez és rangjához nem illett a már viszonylag szerény méretű és külsejű nagydorogi lak. 1891-ben építkezésre szánta el magát. A tervek elkészítésére Abel Lothar bécsi építész bízta meg. Az ő tervei alapján épült fel a mai is látható kastély épület.

A Széchenyi család magyarságát az is tükrözi, hogy a kastély épület keleti részén lévő parkrészben, – nem messze az épülettől- bukszusokból (puszpángokból) a történelmi Magyarország térképét alakították ki. Annak területe mintegy 200-250 m² lehetett. Az **1 sz. melléklet** alatt csatolt fénykép 1958 évben ballagó diákokról készült, melyen még látható az ültetvény egy része.

Széchenyi Sándor több mint 21 évig töltötte be Tolna vármegye főispáni tisztségét. 1905-ben lemondott hivataláról. Tevékenységét elismerve Ferenc József 1906-ban a főrendi ház alelnökévé nevezték ki. Ez volt utolsó tisztsége, amelyet még 6 évén át viselt, majd 1912-ben fiának, Domonkosnak adott át. Élete végén megelégedetten tekinthetett vissza a megtett útra, hiszen képes volt arra, hogy a családjával szemben támasztott követelményeknek megfeleljen.

Fényképe a címlapon látható.

Gyermekei a kor legjobb orvosainak segítségével sem tudták megmenteni apjukat az influenzás tüdőgyulladás okozta haláltól, mely 1913. február 17-én következett be. Testét február 20.-án Nagycenken helyezték örök nyugalomba.

1913-ban: Gróf Széchenyi Sándort, megyének egykori főispánját búcsúztatták Bodnár István szavai:

"Nagy volt, magyar volt, szóval - Széchenyi volt."

A Széchenyi család nagydorogi ágának családfáját az **2. sz. melléklet** tartalmazza.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Széchenyi munkásságának értékelése

Széchenyi Sándor rangját, jelentős vagyonát és tudását kihasználva országos hírnévre tett szert. Sokat köszönhetett neki Tolna vármegye és Nagydorog is. A főispánná választását követő évben megjelent az országban a filoxéra (szőlőgyökértetű) fertőzés. Irányításával többféle módon szervezték meg a védekezést. 100 négyszögölenként 10 koronát fizettek be minden szőlőtermesztővel, így 5000 Ft jött össze, ami abban az időben sok pénznek számított. Ennek egy részét arra fordították, hogy szőlőket telepítettek Nagydorog, Paks, Csámpa térségében, ahol olyan nagy volt a talaj kvarchomok tartalma, hogy a filoxéra nem tudott megtelepedni, károsítani. Ezzel becslések szerint 10-20 ezer embernek maradt meg a megélhetése a szőlőtermesztésből.

Bezerédy Pál irányításával megszervezték Tolna Vármegyében a selyemhernyó tenyésztést. Így vált Szekszárd a selyemhernyó tenyésztés országos központjává. Bezerédy Pált kinevezték országos kormánybiztosnak. Őt világhiállításról tértek haza a Tolna Vármegyeiek nagydíjjal a selyemből készült áruknak köszönhetően. Bizonyára jó volt kapcsolata a Földművelésügyi M.K. Minisztérium vezetésével. Ennek köszönhető, hogy 1894 évben „Nagy-Dorogh község előljárásságai lettek megbízva” Tolna Vármegye területén a felvásárolt selyemgubó vételárának kifizetésével. **3. sz. melléklet.**

Településünkön a selyemhernyó nevelés és a gubó beváltása az 1960-as évek végéig folyt.

1892 évben alapította meg a nagydorogi malmot. Az épület ma is látható a 63-as útvonal sárszentlőrinci leágazásánál. Az üzemben két erőgép (gőzgép) volt található, melyek mindegyikének teljesítménye 100 LE-re tehető. Ebben az épületben hozta létre fia, Domonkos 1921 évben „villanyenergia termelő telepet”.

Támogatta és szorgalmazta külföldi tenyészállatok behozatalát. Ebben az időben lendült fel a bonyhádi vörös tarka tájfajta szarvasmarha tenyésztése. A tejfelvásárlás biztosítására megszervezték a tejszövetkezeteket. Jó hírnevű volt a Széchenyi család szarvasmarha tenyészete. A tejelő vöröstarka állományt Nagydorogon, míg a szürke magyar fajtát Bezzegpusztán tartották. A csatolt **4 sz. fényképen** a család Bezzegpusztai gulyája és az Országos Mezőgazdasági Kiállításon díjat nyert bikája látható.

1896. évben megalapították a szekszárdi főgimnáziumot. **5. sz. melléklet.**

1899. évben 100.000 koronával járult hozzá a szekszárdi múzeum felépítéséhez. Nevét a múzeum falán márványtábla őrzi. **6. sz. melléklet**

1901. évben az ő irányításával szervezték meg a nagybirtokosok, hogy minden cseléd

gyermekére biztosítást kötöttek saját költségükön. Így a gyermekek ingyenes egészségügyi és kórházi ellátásban részesülhettek.

Közbenjárására 1905 jún. 17.-én Tisza István engedélyezte Szekszárd várossá nyilvánítását.

Sokat tett Nagydorog térségének a felvirágoztatása érdekében is. Nagydorogra költözésük után számba vette, hogy hol hiányoznak iskolák és oda egy éven belül saját költségére tanítót biztosított.

Megszervezte Nagydorogon az Önsegélyző Szövetkezetet. Így a lakosság olcsóbban jutott az alapvető cikkekhez (cukor, só, petróleum), mintha kiskereskedőktől vették volna meg.

Felfejlesztette birtokait. Szeszgyárat épített Nagydorogon, mely ma is áll a 63 sz. út mentén. A birtokain termesztett burgonyából főzték ki a szeszt. A mellékterméket (moslékot) szarvasmarhák hizlalására hasznosították.

Mint korábban említettük, sokat tett a szőlőtermesztés érdekében, korszerű pincészetet alakított ki. Olasz mesterekkel 1910-ben 17 db belülről üvegcsempézett hatalmas bortárolót építtetett, összesen 4060 hl bor tárolására, melyek ma is megtekinthetők.

A pincészetet az államosítás után a Mecsekvidéki Borforgalmi Vállalat kezelésébe került. A feldolgozó munkásai 1953 május 1.-én Horváth József helyi lakos feldíszített lovas kocsiján vonultak fel. A képen látható kislány Horváth Erzsébet, aki ma már nagymama, tőle kaptuk a fényképet. A háttérben a kastély délkeleti része látható a **7. sz. mellékleten**.

Spárgát telepített Nagydorog határában. Az idősebbek még ma is emlékeznek az úgynevezett „spárgaházra”, ahol a spárga feldolgozását végezték.

A család a kastélykert területéből telket adott a katolikus templom építéséhez. A templomot a tulajdonában lévő mésztégla gyárban készült téglából építették. A templomban ma is aktív a hitélet.

Igényességét ma is mutatja a kastélykert (iskolaudvar) területén álló műemlék jellegű víztorony.

A víztoronyt 1891 évben építették. A vizet egy lóval (alacsony épület alatt) körbe hajtva nyomatták fel. **8. sz. melléklet**

Megítélésünk szerint remekül működött együtt a mai napig nagy tiszteletben álló, kiemelkedő sikereket elérő Darányi Ignáccal, aki a Földművelésügyi M.K. Minisztériumot vezette. Az ő pályafutását és munkásságát Böndör Dániel egyetemi hallgató munkája mutatja be. **9. sz. melléklet**.

Fentieket összegezve megállapíthatjuk, hogy Gróf Széchényi Sándor munkássága nem csak Nagydorog, hanem egész Tolna megye büszkesége lehet. Példát mutat a mai kor embereinek is.

Gróf Széchenyi Sándor emlékét nem csak a település őrzi tisztelettel, hanem a megye vezetése is. A róla készült festmény ma is látható a régi megyeháza dísztermében, többek között Széchenyi István portréjával együtt.**10. sz melléklet**

A mai diákok is példát vehetnek róla, hogy hogyan lehet letről elindulva túllépni a kudarcokon és a tudás folyamatos gyarapításával, makacs szorgalommal, kapcsolatok kiépítésével figyelemre méltó eredményeket elérni.

Az általános iskola 2004. októberében felvette Széchenyi Sándor nevét. A fenti életút tükrében indokoltnak, és helyesnek tartjuk az akkori település- és iskolavezetés döntését.

A névfelvétellel egy időben felélesztették az iskolában és a településen a Széchenyi szellemiségét. Az iskola „kinyitotta kapuit” a lakosság, az öregdiákok felé. Erre csak néhány példát említünk:

Kutatás indult, hogy élnek-e Magyarországon Széchenyi leszármazottak. Dr. Bernáth Györgytől, aki az államosítás előtt Felsőhidvég birtokosa volt, kaptuk meg a Hoyos család budapesti címét.

. A kapcsolat felvételt követően meghívtuk őket a 2007 november 10.-én megrendezett Öregdiák találkozóra. Hoyos Áron tanár úr és édesanyja elfogadták meghívásunkat. Tanár úr a megemlékezésen hozzászólásával emelte az ünnepség színvonalát. A róluk készült fényképet **11. sz. melléklet** alatt csatoljuk

2004. évben márványtáblát helyeztek el Széchenyi Sándor emlékére az iskola falán.**12. sz. melléklet**

A kastély épület felújításakor került fel a felirat az épület homlokzatára. **13. sz. melléklet.** Alatta balra a Széchenyi család címere, jobbra a település címere látható. Az alsó részen balra Széchenyi Sándor emléktáblája, jobbra emléktábla látható, melyet az elhunyt tanárok és diákok tiszteletére állítottak.

Az iskola vezetése 2 díjat alapított a névadó tiszteletére. Minden év szeptemberében az évnyitó alkalmával az 5. osztályos diákok az első osztályosoknak kitűzött adományoznak. **14. sz. melléklet.**

1. Háziversenyek során az eredményesen szereplő tanulók részére emlékérmes adományoznak. Ugyancsak ezt kapják azok a diákok, akik sport vagy tanulmányi versenyen sikeresen szerepeltek. Ezt tanév végén az évzáró ünnepség alkalmából az osztályfőnökök javaslata alapján kapják meg a diákok. **15-16. sz. melléklet.**
2. Az emléklakettet (**lásd 17 sz. melléklet**) a ballagáson azok a végzős tanulók kapják, akik 8 éven keresztül példás magatartásról, szorgalomról tettek tanúbizonyságot és kitűnő tanulmányi eredménnyel végezték tanulmányaikat. Ugyancsak ezt a kitüntetést kapják azok a diákok, akik országos versenyeken kiemelkedő eredményt értek el.

Az Önkormányzat támogatásával a 7-8. osztályosok korábban két évenként Nagycenkre kirándultak, ahol megkoszorúzták névadójuk síremlékét.

Gróf Széchenyi Domonkos fényképét a **18. sz. melléklet** mutatja be.

Az általános iskola felvállalta Széchenyi Sándor fiának, Széchenyi Domonkos sírjának gondozását a nagydorogi Katolikus Temetőben. **19. sz. melléklet**

Az iskola vezetése az első években egy hetes, majd később három napos ünnepség sorozatot szervezett október hónapban a névadó születésnapjának (október 27.) évfordulója tiszteletére. 2006. október 14.-én Dr. Töttös Gábor egyetemi tanár tartott nagyszerű előadást a névadó munkásságáról az iskola sportsarnokában. A csatolt **20. sz. mellékletben** az előadó beszélget Dobri István polgármesterrel és Szabó J. Csabáné iskolaigazgatóval, az előadást követően.

Egy öregdiák javaslata alapján a község határában lévő határkövekből a még fellelhető két darabot beszállítottak az iskola parkolójába, és azokat felállították. Mindkettőn jól olvasható Gróf Széchenyi Sándor monogramja. **21. sz. melléklet**

2009. évben az önkormányzat Gróf Széchenyi Sándor névvel fémjelzett zászlót adományozott az iskolának.

2009. évben az önkormányzat Széchenyi Domonkos, a birtok utolsó örököse tiszteletére síremléket állított a korábbi sírkereszt helyébe. **22. sz. melléklet.**

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

1. Dobri István: A mi településünk Nagydorog
2. Gaál Zsuzsanna tanulmánya Széchenyi Sándor munkásságáról
3. Jaksa János video felvétel: Dr. Töttös Gábor előadásáról

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: nincsen

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális- dokumentációja:

A helyi televízió Széchenyi Sándor Általános Iskolával kapcsolatos felvételei.

2. AH tv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:
 - a. NAK Tona Megyei Szervezete
 - b. Nagydorog Nagyközség Önkormányzata
 - c. Hoyos Imréné Schell Johanna, Hoyos Áron

d. Nagydorogi Értéktár Bizottság

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

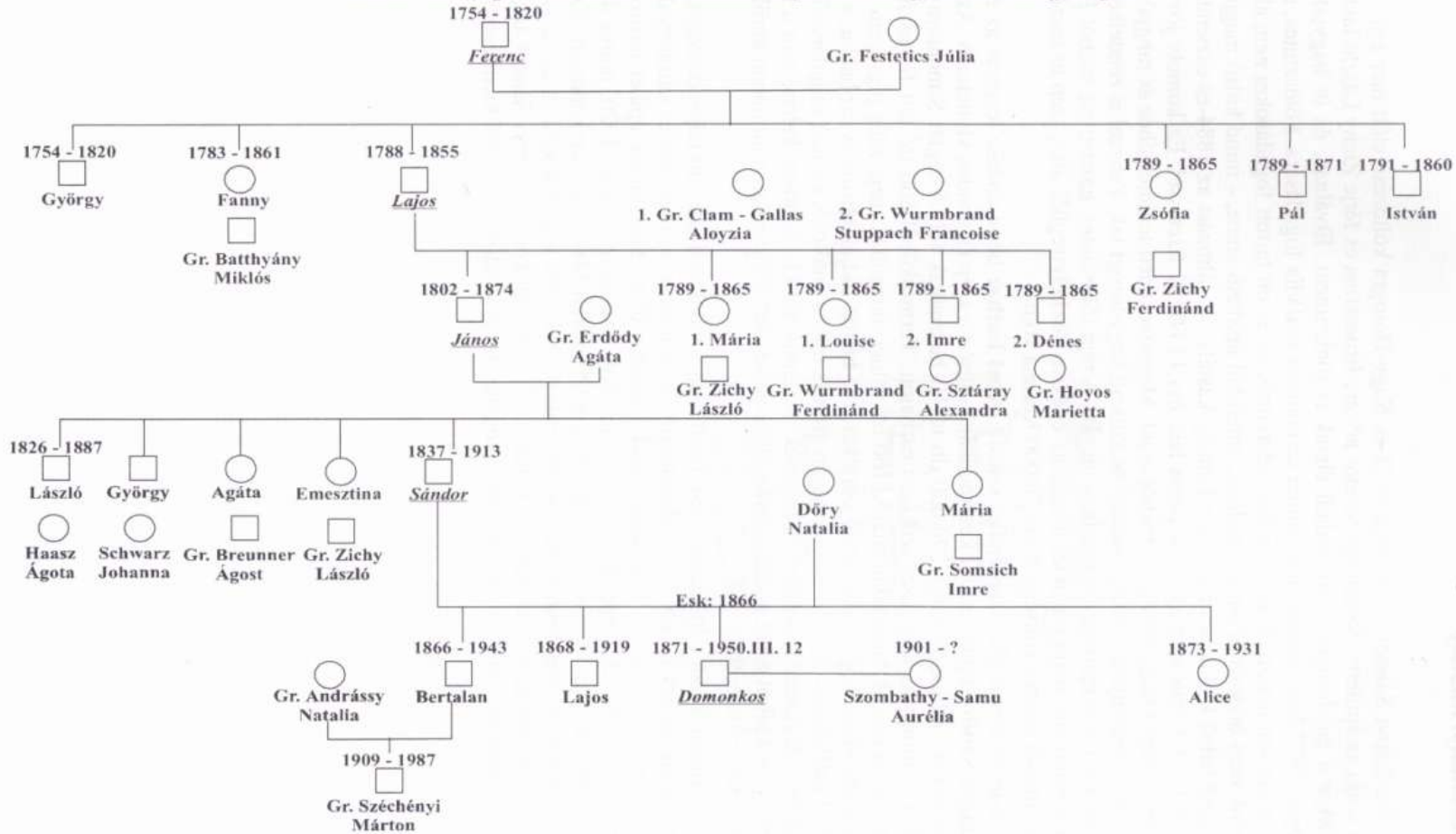
Jaksa János javaslat tevőként kijelentem, hogy a fényképeket saját magam készítettem. Hozzájárulok azok más területen történő felhasználáshoz.

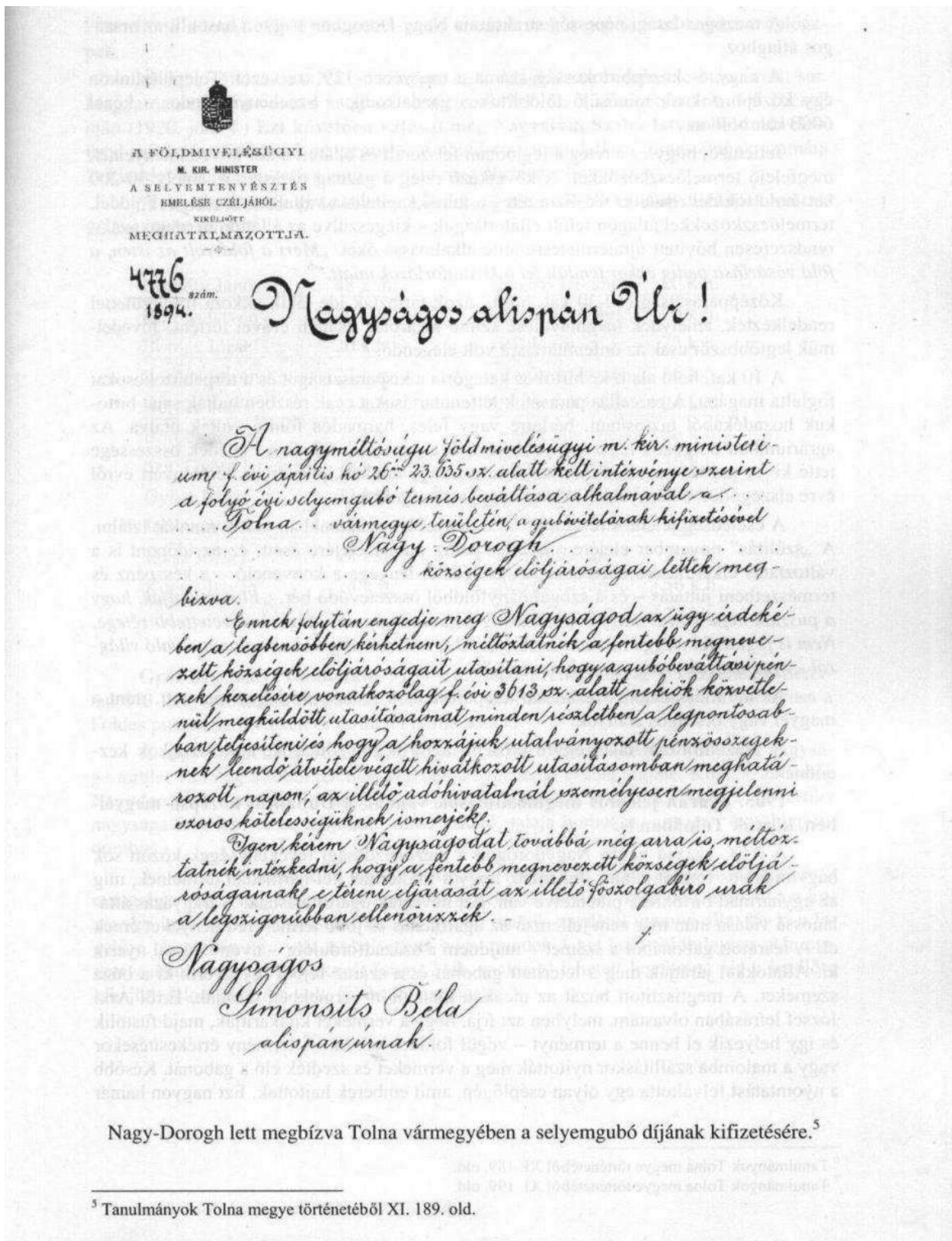
1. sz. melléklet

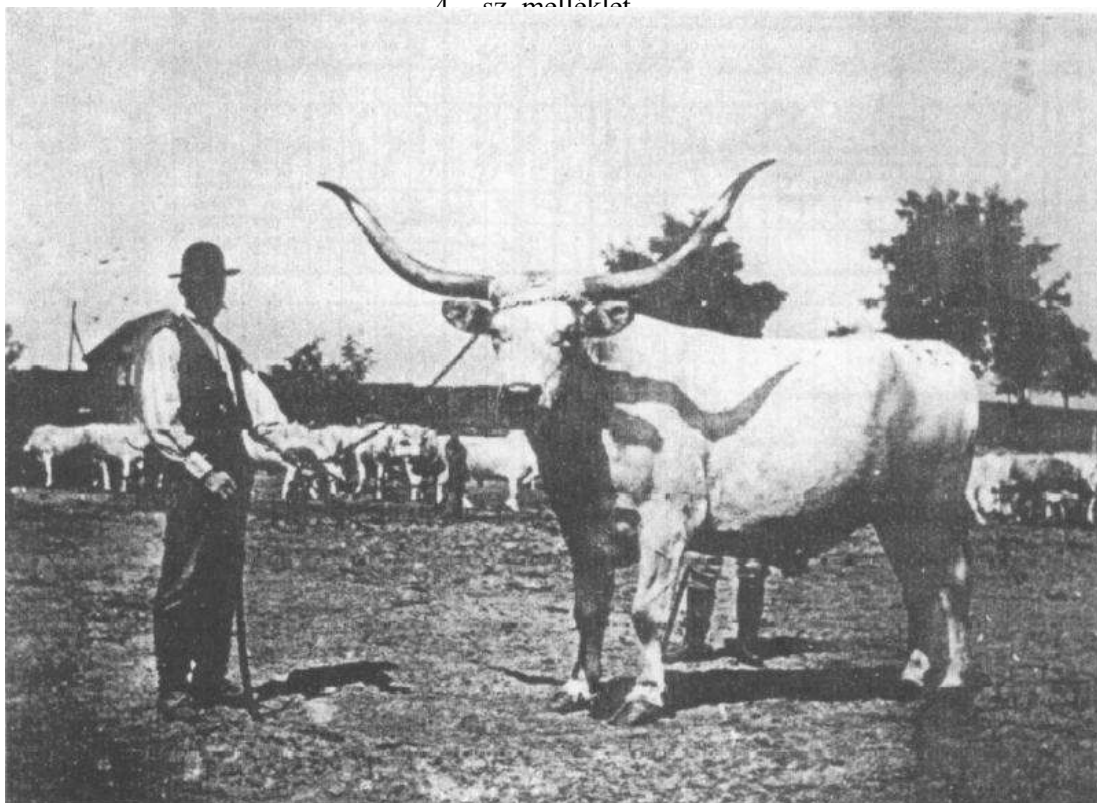
2. sz. melléklet

Széchenyi család tolnai ágának genealógiája

4. sz. melléklet

5. sz. melléklet

6. sz. melléklet

7. sz. melléklet

Darányi Ignác munkássága

Darányi Ignác Pesten született református középnemesi családba 1849-ben. Középiskolai tanulmányait a budai Királyi Egyetemi Főgimnáziumban végezte, majd édesapja nyomdokait követve ügyvédi pályára lépett. Egy ideig együtt, majd apja 1877-es halálát követően egyedül vezette a család által alapított ügyvédi irodát.

25 éves kora ellenére aktív közéleti tevékenységet vállalt és a nagy befolyással rendelkező magyar családok bizalmas jogásza lett (Tisza, Teleki, Bethlen). Ezek után egyre rangosabb címekre nevezték ki, 1875-ben az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár titkárává választották, 1876-ban tagja lett a főváros törvényhatósági bizottságának, 1878-tól pedig a Tiszavölgyi Társulat titkáráként végzett fontos munkát. 1881-ben a kormányzó Szabadelvű Párt tagjává választják, Budapest II. kerületi országgyűlési képviselő lett és 1893-tól 1905-ig a párt elnöki posztját is betöltötte. Eközben több fontos közéleti tisztséget is rábíztak, 1885-ben a dunántúli református egyházkerület központi ügyészi címét, 1890-ben a Magyar Vöröskereszt Egylet

főgondnoka lett majd, 1892-ben a budapesti református egyház és a pápai református iskola gondnokává választották.

Darányi Ignác két ciklusban - 1895. november 2-től 1903. november 3-ig és 1906. április 8-tól 1910. január 17-ig töltötte be a Földművelési Minisztérium vezetői szerepét. Rendkívül jó érzékkel rendelkezett a politikai pályához, nagy támogatottságot élvezett minden területen. Realizálta a magyar mezőgazdaság több fronton való elmaradottságát. Kidolgozta a vetésforgón alapuló mezőgazdasági technikát, amely forradalmasította a növénytermesztés és az állattartás egymásba fonódását. Tudta növelni a földművelésügyi minisztérium súlyát és tárcája költségvetését, amelyet a termelés modernizálására használt fel. Több tudományos kutatóintézetet hozott létre és fontosnak tartotta a mezőgazdasági ismeretek megszerzését és átadását. Nem csak szellemileg, de technikailag is próbálta fejleszteni ezt az ágazatot.

A mai Budapest több emléket is őriz Darányi Ignácról. Elsősorban az általa alapított Mezőgazdasági Múzeum, amely a patinás Vajdahunyad Várban található meg. Az épülettől nem messze lelhető fel a 2017-ben újra alkotott szobra, Kisfaludy Strobl Miklós alkotása, továbbá a XVIII. kerületben utca lett róla elnevezve. Azonban a volt földművelésügyi miniszternek nem csak a személyét, de a munkásságát is tiszteletben tartva a második Orbán kormány a 2012-ben megalkotott új Nemzeti Vidékstratégiát is róla nevezte el.

Az I. világháború során megsemmisült Darányi Ignác szobra (1935)

Ferenc József látogatása a tenyészállat-kiállításon. Jobbra Darányi Ignác földművelési miniszter. 1896. május 23-31 (Erdélyi Mór felvétele)

Összefoglalva és értékelve Darányi Ignác tevékenységét megállapíthatjuk, hogy nem csak munkássága időszaka alatt hanem több mint egy évszázad elteltével is még mindig nagyra értékelik tevékenységét. Erről csak néhány példát:

1. Ferenc József császár az ő kíséretében tekintette meg a tenyészállat kiállítást.
2. 1935.-ben szobrot állítottak tiszteletére.
3. A II. Világháborúban megsérült szobor pótlására 2017 évben újabb szobrot állítottak.
4. A fővárosban utcát neveztek el róla a XVIII. kerületben.
5. Az Agrárminisztérium színházterme az Ő nevét viseli.
6. Az Orbán kormány 2012.-ben az Ő neve alatt indította be az új Nemzeti Vidékstratégiai programot.
7. Érdekességként jegyzem meg, hogy 1896 májusában a tenyészállat kiállításon, napjainkban viszont Nagydorogon kerül "egy lapra" a két nagy egyéniség Darányi Ignác földművelési miniszter és Gróf Széchenyi Sándor.

Böndör Dániel János egyetemi hallgató írása

10. sz. melléklet

11. sz. melléklet

12. sz. melléklet

13. sz. melléklet

14. sz. melléklet

15. sz. melléklet

16. sz. melléklet

17. sz. melléklet

Gróf Széchenyi Domonkos
1871 - 1950

20. sz. melléklet

21. sz. melléklet

Nyilatkozatok:

a) a NAK támogató nyilatkozata:

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

Iktatószám: TOL01-1121-2/2020.
Tárgy: megyei értéktárba támogatás

TÁMOGATÓ NYILATKOZAT

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Tolna Megyei Szervezetének elnöksége támogatja

Juksa János

Levelezési cím: 7044 Nagydorog, Damjanich u. 19.

által a Megyei Értéktárba javasolt

Gróf Széchenyi Sándor munkássága

nemzeti értéként való nyilvántartásba vételét.

Indoklás:

Gróf Széchenyi Sándor földbirtokosként rengeteg mezőgazdaságot érintő, annak fejlesztésére irányuló elképzelést valósított meg. Bezeredy Pál irányításával megszervezték Tolna Vármegyében a selyembonyó tenyésztést. 1892 évben alapította meg a nagydorogi malmot, szeszgyárat épített, spárgát telepített Nagydorog határában.

Támogatta és szorgalmazta külföldi tenyészállatok behozatalát. Ebben az időben lendült fel a bonyhádi vörös tarka tájfajta szarvasmarha tenyésztése.

1901. évben az ő irányításával szervezték meg a nagybirtokosok, hogy minden cseléd gyermekére biztosítást kötöttek saját költségükön. Így a gyermekek ingyenes egészségügyi és kórház ellátásban részesülhettek.

Fontos, hogy emlékét ezen a módon is őrizzük és elismerjük.

Szekszárd, 2020. május 29.

Vendég Edit
NAK Tolna megyei elnöke

NAK Tolna Megyei Szervezete

Cím: 7100 Szekszárd, Késelyősi út 9. Telefon/fax: +36 74 510 030 / +36 74 510 031
E-mail: tolna@nak.hu Honlap: www.nak.hu

b) Nagydorog Nagyközség Önkormányzatának nyilatkozata:

*Nagydorog Nagyközség
Önkormányzata
7044 Nagydorog Kossuth L. u. 81.
Tel.: 75/ 532- 019, Fax: 332-047
e-mail: titkarsag@nagydorogonk.axelero.net*

Dr. Say István Úr

Tárgy: Támogatói nyilatkozat

**Tolna Megyei Önkormányzat
Tolna Megyei Értéktár Bizottság
7100 Szekszárd
Szent István tér 11-13.**

Tisztelt Dr. Say István Úr !

Széchenyi Sándor 1837. október 27-én született Bécsben. 1857-ben érettségi vizsgát tett, melyet követően apja Péire a Zichy birtokra küldte, hogy gazdálkodni tanuljon. A Zichyek csődje miatt életútja rövidesen új irányt vett, ismét Tolnába küldték, ahol előbb tiszteletbeli aljegyzővé, majd a Dunaföldvári Járás tiszteletbeli szolgabírójává választották.

Deák Ferencnek köszönhetően megkötötték a kiegyezést, ami lehetővé tette Széchenyi Sándor számára a közéleti pálya folytatását. A nagydorogi kastély lakója Széchenyi Sándor és családja lett. Rangját, vagyonát, tudását kihasználva országos hírnévre tett szert. Szőlőket telepített Nagydorog, Paks és Csampa térségben, ezzel 10-20 ezer embernek maradt meg a megélhetése. Bezerédj Pál irányításával megszervezték Tolna vármegyében a selyemhernyó tenyésztést, melynek nevelése és a gubó beváltása a településen az 1960-as évek végéig folyt. 1892. évben megalapította a nagydorogi malmot, mely épület még ma is látható. Támogatta és szorgalmazta a tenyészállatok behozatalát. Ebben az időben lendült fel a bonyhádi vörös tarka tájfajta szarvasmarha tenyésztése. A tejlő vöröstarka állományt Nagydorogon, míg a szürke magyar fajtát Bezzeg pusztán tartották.

Nagydorogra költözésük után felmérte, hogy hol hiányoznak iskolák, és oda egy éven belül saját költségén tanítót biztosított. Megszervezte az Önszegélyező Szövetkezetet, így a lakosság olcsóbban jutott az alapvető cikkekhez. Szeszgyárat épített Nagydorogon. Mint már említettem sokat tett a szőlőtenyésztés érdekében, korszerű pincészetet alakított ki. 1910. évben 17 db beltről üvegesempézett bortárolót építtetett.

Spárgát telepített Nagydorog határában, az idősebb korosztály még ma is emlegeti a spárgaházat, ahol a spárga feldolgozása történt.

A család a kastélykert területéből adott telket a katolikus templom építéséhez, melyet a tulajdonában lévő mésztégla gyárban készült téglából építtetett. A templomban ma is aktív a hitélet. Igényességét ma is mutatja az 1891. évben épült a kastélykert területén álló műemlék jellegű viztorony.

1896. évben megalapították a szekszárdi főgimnáziumot.

1899. évben 100.000 koronával járult hozzá a szekszárdi múzeum felépítéséhez.

Gróf Széchényi Sándor munkássága nem csak Nagydorog, hanem egész Tolna megye büszkesége lehet, akinek emlékét nem csak a település, hanem a megye vezetése is tisztelettel őrzi. A róla készült festmény ma is látható a régi megyeháza dísztermében.

A település általános iskolája 2004. októberében felvette a Széchényi Sándor nevét.

Úgy gondolom, hogy a mai diákok példát vehetnek róla, hogy hogyan lehet túllépni a kudarcokon, és a tudás folyamatos gyarapításával, erős szorgalommal, kapcsolatok kiépítésével figyelemre méltó eredményt elérni.

A fent leírtak alapján javaslom gróf Széchényi Sándor munkásságának Megyei Értéktárba való felvételét.

Nagydorog, 2020. június 23.

Borbélyné Tóttösi Ágnes
polgármester

c) Hoyos Imréné Schell Johanna, Hoyos Áron támogató nyilatkozata

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Értéktár Bizottsága

7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.

Támogató nyilatkozat

Elismeréssel vettük Jaksza János és Szabó J. Csabáné kutatásának eredményeit, amelyben részletesen ismertetik Széchenyi Sándor munkásságát.

A dolgozat alaposan mutatja be a közjóért megyeszerzte tevékenykedő ember kiválóságát, aki mind az oktatás, mind a munkahelyteremtés vonatkozásában is maradandót alkotott, úgymint:

Tevőlegesen részt vállalt a falusi gyerekek taníttatásának ügyében.

Irányítása alatt történt a szekszárdi Főgimnázium építtetése.

Megszervezte a gyerekek egészségbiztosítását a megyében.

Mezőgazdasági tevékenységének jelentős eredményei:

A homokra telepített szőlők filoxéra ellen való védelme.

Meghonosította a selyemhernyó-tenyésztést, ezáltal a megyét az ország illetén központjává tette, megőrizte a munkahelyeket, ill. továbbiakat teremtett.

Személye és munkássága azért is időszerű, mivel ezek a törekvések jelenlegi kormányunk koncepciójával is találkoznak.

Jó híréről családjunkban is többször szó esett Katalin-pusztán, a Schell család otthonában, ahol szintén nagyra becsülték.

Fia, Domonkos vadászaton, és egyéb társasági alkalmakon vendégeskedett családjunknál. A Tolna megyei Katalin-pusztai birtokosa volt az a Schell József - Európa híró vadászfestő - akinek leánya Hoyos Imréné Schell Johanna és unokája Hoyos Áron.

A Széchenyi családi összefüggések a következők:

Széchenyi Ferencnek – a Nemzeti Múzeum, és a nevét viselő könyvtár alapítójának – három fia: Lajos, Pál és István. Innen a család 3 ága.

Lajos unokája a kutatás célszemélye: Sándor.

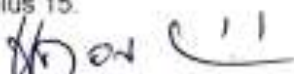
István unokája Széchenyi Alice (Teleki Tiborné), Hoyos Áron dédanyja.

Széchenyi Sándor és Széchenyi Alice első fokú unokatestvérek.

Érdekes még megemlíteni, hogy a mi - István - águnk névirásmódja: SZÉCHENYI, míg a Lajos ágból származó Sándor: SZÉCHÉNYI.

Jó szívvvel támogatjuk a Széchenyi Sándor életművét feldolgozó szakmunka Megyei Értéktárba való felvételét.

Budapest, 2020. június 15.

Hoyos Imréné Schell Johanna

Hoyos Áron

d) Nagydorogi Értéktár Bizottság támogató nyilatkozata

Tolna Megyei Értéktár Bizottság Elnöke

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

7100 Szekszárd

Szent István tér 11-13.

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

A Nagydorogi Helyi Értéktár Bizottság 2020.05. 17-én megtartott ülésén támogatta a gróf Széchenyi Sándor élete és munkássága c. beadott módosított anyagot.

Széchenyi Sándor tevékenységének nemcsak Nagydorog, hanem Tolna vármegye is sokat köszönhetett, hiszen főispáni tevékenységének idején a következő előrelépések történtek megyénkben.

Kezdeményezte a szőlőtelepítést az alkalmas területeken, ezzel tíz- húszezer embernek biztosította a megélhetését. Megszervezte a selyemhernyó tenyésztést, így Szekszárd a tenyésztés országos központja lett. Anyagi támogatást nyújtott a megyei múzeum felépítésében, ekkor alapították meg a szekszárdi főgimnáziumot is.

Az ő közbenjárásának köszönhetően 1905-ben Szekszárdot várossá nyilvánították.

Emlékét őrzi a szekszárdi megyeháza dísztermében található festmény, mely elé büszkén állnak településünk azon diákjai, akik országos versenyeken elért eredményeikért átvehetik a TOLNA MEGYE TALENTUMA Díjat. Számukra ez azért is fontos momentum, mert 2004-ben településünk és az iskolánk akkori pedagógusai iskolánk névadójának gróf Széchenyi Sándort választották.

A fentieket összegezve, úgy gondolom, hogy nemcsak településünk, hanem Tolna megye is büszke lehet Széchenyi Sándor munkásságára!

Kérem a bizottság tagjait, hogy a leírtak alapján szíveskedjenek támogatni gróf Széchenyi Sándor élete és munkássága c. beadott anyagunkat és a Megyei Értéktárba történő felvételét!

Kernerme Kovács Erzsébet

Nagydorogi Értéktár Bizottság Elnöke

Nagydorog, 2020. 05.17.